

17 липня 2014 року
№20

INSIDE UKRAINE

1. Державні рішення.....	3
1.1. Провали міжнародної інформаційної політики України.....	3
1.2. Відсутність реформ – ризик для уряду	4
1.3. Виборче законодавство потребує кардинальних змін	6
2. Економічна ситуація	8
2.1. Уряд планує масштабну приватизацію	8
2.2. Мінекономіки оприлюднило проект податкової реформи	9
2.3. Нацбанк розробив концепцію банківської реформи	10
2.4. Енергетика: Курс на збільшення видобутку газу.....	12
3. Політична конкуренція	13
3.1. Політична еліта хоче зберегти стару виборчу систему	13
3.2. Активність політиків у зоні АТО як елемент піару.....	14
3.3. Громадськість розробляє нові механізми впливу на владу.....	14

Міжнародний Центр Перспективних Досліджень (МЦПД) відновлює видання аналітичного вісника «Inside Ukraine», випуск якого було призупинено у вересні 2010 року.

Метою публікації є надання об'єктивної інформації про поточні політичні події в Україні та поглибленого аналізу головних тенденцій внутрішньополітичного життя в державі. Подібний аналіз допоможе розставити пріоритети у справі проведення реформ у різних сферах державної політики та оцінити якість державних рішень з точки зору їх впливу та послідовності. Окрему увагу приділяється оцінці політичної конкуренції в Україні та здатності ключових політичних гравців реагувати на виклики часу.

©2014 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)

У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД

Над випуском працювали:

Віра Нанівська, Ярослав Ковальчук, Олена Захарова, Володимир Притула, Василь Філіпчук, Василь Поворозник, Катерина Деделюк, Анатолій Окисюк, Ангела Бочі, Світлана Судак

Цей матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду "Відродження". Думки та погляди, висловлені у матеріалах видання, можуть не співпадати з позицією Міжнародного фонду "Відродження"

1. Державні рішення

Українська влада не вибудовує послідовної інформаційної кампанії у комунікації з іноземними країнами. Якщо на міжнародному рівні Україна не наполягатиме, що вона є жертвою зовнішньої агресії з боку Росії, невдовзі вона опиниться сам на сам з агресором, а питання анексії Криму взагалі буде знято з порядку денного світової спільноти.

Уряд втрачає вікно можливостей для проведення реформ. Підготовка змін до Конституції відбувається у закритому режимі, не закладено основ для адміністративної, судової та реформи правоохоронних органів. Певним прогресом у галузевих реформах є прийняття закону про вищу освіту, який відповідає європейським стандартам, та проведення публічних консультацій під час розробки концепції банківської та податкової реформ. У той же час, якщо громадськість не побачить конкретних змін у державі, позитивна сила взаємодії громадянського суспільства та влади швидко перетвориться на негативну критику бездіяльності уряду.

Зростання суспільного невдоволення призведе до вимог перезавантажити владу та розпустити Парламент. У той же час нинішнє виборче законодавство створює умови для зловживань на виборах і призводить до консервації існуючої політичної системи. Ліками від цієї проблеми може стати запровадження пропорційної системи з відкритими списками та зміни в організації виборчого процесу.

1.1. Провали міжнародної інформаційної політики України

Українська влада стрімкими темпами програє інформаційну війну Росії на міжнародному рівні. Уряд демонструє непослідовну позицію у комунікації з іноземними партнерами, а окремі заяви українських дипломатів не вибудовуються у багаторівневу зовнішньополітичну стратегію. У випадку подальшої відсутності цієї стратегії питання ролі Росії в подіях у Криму та на Донбасі буде відходити на другий план, а Україна залишиться сам на сам з агресором.

Ще у березні Україна домоглася, щоб Генеральна асамблея ООН підтвердила територіальну цілісність нашої держави після фактичної анексії Криму Російською Федерацією. У результаті 27 березня 2014 року 100 держав-членів Генеральної асамблеї прийняли резолюцію, яка не визнає проведення референдуму в Криму, а також стверджує, що його результати не можуть бути основою для будь-якої зміни статусу АРК і міста Севастополя. Однак, українські дипломати не використовують факт прийняття цієї резолюції у комунікації з іноземними урядами, а тема анексії Криму не піднімається під час міжнародних зустрічей. Фактично, вона була повністю витіснена з міжнародного порядку денного подіями на Донбасі.

Щодо ситуації у Донецькій і Луганській областях, міжнародна комунікація української влади також не вибудована належним чином. На внутрішньодержавному рівні Генпрокуратура визнала ДНР і ЛНР терористичними організаціями, однак під час роботи міжнародної тристоронньої групи по врегулюванню конфлікту представники так званих республік брали безпосередню участь у переговорах.

Український уряд заявляє про підтримку дій терористів Росією,

***Українська влада
програє
інформаційну
війну Росії***

***Тема анексії
Криму була
витіснена
подіями на
Донбасі***

але не займається збором доказів, які можна презентувати міжнародній спільноті. Конфлікт на Донбасі триває понад три місяці, але лише 15 липня Єврокомісії та Європарламенту було передано докази підтримки Росією проросійських збройних формувань в Україні.

Європейські експерти, які займаються українською тематикою, погоджуються, що доказів того, що у подіях на Донбасі беруть участь російські громадяни, достатньо. Однак, це не підтверджує, що російський уряд надає військову та фінансову допомогу терористам чи що підрозділи російської армії беруть безпосередню участь у конфлікті.

В українських ЗМІ часто з'являються заяви військових про підтвердження підтримки сепаратистів Кремлем. Доказами цього є новітні зразки зброї, які перебувають на озброєнні виключно російської армії, проходження колон військової техніки з Російської Федерації, повідомлення про смерті російських солдат за нез'ясованих обставин чи постачання терористів продуктами харчування та ліками, які були виготовлені у Росії.

Одним з найпереконливіших доказів безпосереднього зв'язку Москви з сепаратистами стала справа Надії Савченко. 18 червня жінку, яка була добровольцем у складі батальйону «Айдар» і звільнила місто Щастя на Луганщині від бойовиків, взяли у полон сепаратисти. Вже 23 червня вона дивним чином опинилася у російському місті Вороніж, про що українську владу повідомили лише через два тижні. Порушуючи міжнародні норми, до арештованої не пускали українського консула. Європейський суд з прав людини розпочав розгляд справи арешту Надії Савченко і визначив її статус як пріоритетний.

Факт перебування військовополоненої у російській в'язниці підтверджує, що Росія прямо впливає на дії бойовиків на Донбасі. Цей випадок і інші докази присутності російських військових на території України можуть бути основою для визнання Росії спонсором тероризму. Для цього українська влада має навчитися налагоджувати ефективну комунікацію на міжнародному рівні та послідовно доносити свою позицію як жертви прямої агресії з боку Росії.

Від української влади очікуються жорсткіші дії щодо захисту власних громадян, контролю над повітряним простором і територіальними водами. Такі випадки як арешт Надії Савченко, збиття АН-26, яке ймовірно відбулося з території Росії, чи захід турецького лайнера у кримський порт без узгодження з Україною мають викликати відповідну реакцію українського уряду аж до відкликання посла. Світ повинен побачити, що Україна є повноцінним суб'єктом міжнародної політики і буде боротися за захист власного суверенітету та своїх національних інтересів.

1.2. Відсутність реформ – ризик для уряду

Взаємодія української влади з громадянським суспільством також є предметом нищівної критики. Уряд так і не налагодив ефективної комунікації з активістами щодо того, якими він бачить зміни в державі. Жодна з оголошених реформ не має публічного документу, який би розписував, як вона втілюватиметься, хто відповідальний за її реалізацію, який вплив вона матиме і які ризики несе її непроведення. Підготовка законопроектів відбувається у закритому режимі та без консультацій із зацікавленими сторонами. Не

**Український уряд
зволікає з
наданням
Євросоюзу
доказів, що Росія
– спонсор
тероризму**

**Справа Надії
Савченко – доказ
безпосереднього
зв'язку Москви з
сепаратистами**

**Жорстка позиція
уряду доведе, що
Україна –
повноцінний
суб'єкт
міжнародної
політики**

відбувається публічного обговорення запропонованих змін, а громадськість ставиться перед dokonаним фактом результатів голосування за ту чи іншу законодавчу ініціативу.

Незважаючи на свою важливість, конституційна реформа готується кулуарно. Спочатку свій текст змін запропонувала спеціальна парламентська комісія, кілька тижнів тому своє бачення озвучив Президент, тепер над альтернативними текстами почали працювати «Свобода» та «Батьківщина». Однак, критику викликають навіть не стільки запропоновані зміни, як сам механізм підготовки тексту Основного закону. Найбільш суперечливі положення: закріплення принципу децентралізації влади, розподілу повноважень між Президентом і Парламентом чи функцій прокуратури – не проходять обговорення в суспільстві. Для того, щоб питання змін до Конституції вчергове не піднімалося через кілька років, процес розробки цих змін має бути суспільно легітимним із самого початку. Суспільна легітимність передбачає роботу професійної та політично незаангажованої Конституційної асамблеї, максимально широке громадське обговорення ключових питань і використання міжнародного досвіду у проведенні самої реформи.

Експерти також наголошують на важливості адміністративної реформи, яка дозволить змінити самі принципи державного управління, яке в Україні залишається владною вертикаллю, успадкованою з радянських часів. На даний момент порушення законодавчих норм чиновником не пов'язане з покаранням. Контроль за діяльністю урядовців здійснюють підконтрольні їм підрозділи. Не забезпечується незалежний аудит дій чиновників, а державні службовці не проходять навчання, щоб відповідати займаній посаді.

Система є настільки закостенілою, що навіть прогресивні керівники з досвідом у бізнесі не можуть її змінити. Наприклад, у квітні 2014 року головою Національного агентства з питань держслужби став Денис Бродський. Досвідчений менеджер, який успішно працював у комерційній сфері, наштовхнувся на протидію неефективної і корумпованої системи і звільнився через два місяці роботи. Серед прогресивних інновацій, які він намагався втілити, були розробка нового закону про державну службу, розділення адміністративних і політичних посад, а також прозорий конкурс з працевлаштування на державну службу.

За останні п'ять місяців не було закладено основ для реформування правоохоронних органів і судової гілки влади. Не відбулося люстрації правоохоронців, а представники суддівського корпусу поновлюються на посадах за рішенням судів. Інституційні зміни у системі юстиції так і не були започатковані.

Економічна сфера залишається під впливом великої кількості регуляторів, що сприяє збереженню корупційних схем. Уряд так і не довів, що він налаштований на боротьбу з корупцією. За цей період не відбулося гучних арештів, що свідчить про те, що людей, задіяних у відмиванні грошей і хабарництві, так і не було покарано.

Практично єдиним прикладом системного підходу до реформування галузі є зміни у системі вищої освіти. Після низки консультацій з зацікавленими сторонами та залучення експертів було прийнято закон «Про вищу освіту», а тепер розробляється план його імплементації. Закон передбачає фінансову незалежність університетів, зменшення навантаження на викладачів і кількості годин на один

Критику конституційних змін викликає не стільки їх характер, як механізм прийняття

Змінам у державному управлінні протидіє чиновницький апарат

Уряд не довів, що налаштований на боротьбу з корупцією

кредит, обмеження каденцій керівництва ВНЗ тощо. При умові успішної імплементації закону університетська освіта в Україні стане більш наближеною до європейських стандартів.

1.3. Виборче законодавство потребує кардинальних змін

В умовах війни й економічної кризи політичне рішення про дострокові парламентські вибори може бути прийняте дуже швидко. Очевидно, що умов і можливостей для прийняття нового закону про вибори у Ради шостого скликання не буде. Розпуск Парламенту дасть старт виборчій кампанії, яка буде регулюватися виборчим законодавством 2012 року. Збереження старих правил гри негативно вплине на прозорість і демократичність кампанії.

Експертне середовище вказує на те, що законодавство, прийняте за часів Януковича, легалізує виборчі махінації та сірі політичні технології. Для того, щоб процес перезавантаження призвів до якісної зміни депутатського корпусу, необхідно прийняти нове виборче законодавство, яке буде відповідати європейським стандартам.

У той же час експерти наполягають на запровадженні пропорційної системи з відкритими партійними списками, що дасть змогу обрати тих кандидатів, котрі будуть захищати інтереси виборців, а не великого бізнесу. Крім того, запровадження відкритих партійних списків дасть поштовх внутрішньопартійній конкуренції та розвитку лідерства без орієнтації на вище партійне керівництво. Це спричинить фізичне омолодження партійного складу, призведе до появи нових облич в політиці та соціальних ліфтів для молоді.

Система підрахунку голосів після завершення виборчого процесу також викликає низку зауважень. Підрахунок голосів в режимі он-лайн зменшить можливості для фальсифікацій. Технічні можливості для забезпечення цієї процедури створені ще з 2012 року. Система підрахунку та передачі протоколів по вертикалі виборчих комісій має бути також електронною. Запровадження електронної практики передачі даних зменшить витрати держави на організацію виборчого процесу та мінімізує зловживання. За такою схемою результати виборів можна встановити за лічені години.

У новому виборчому законодавстві порушення встановлених норм має призводити до неминучого покарання. За випадки масових порушень закону, викрадення печаток комісій, псування бюлетенів, переписування протоколів, підкуп виборців чи членів комісій не покарано жодного злочинця. Також має бути запроваджена відповідальність за затягування процесу підрахунку голосів.

Наприклад, на місцевих виборах в Києві результати голосування на деяких округах не могли встановити більше тижня. В той же час, результати президентських виборів були встановлені за дві доби.

Нинішня редакція закону «Про вибори народних депутатів» не регулює в повній мірі функціонування дільничних виборчих комісій. Чимало кандидатів чи партій використовує дільничні комісії з метою створення технічної більшості та прийняття важливих рішень на свою користь. На президентських виборах 2014 року формальний підхід кандидатів до формування дільничних комісій ледь не призвів до технологічного зриву кампанії.

Також має бути доопрацьований закон про Центральну виборчу комісію, а також змінено її персональний склад. Основною функцією

Збереження змішаної виборчої системи негативно вплине на прозорість виборів

Підрахунок голосів у режимі он-лайн зменшить можливості для фальсифікацій

Закон про вибори дозволяє маніпуляції при створенні дільничних комісій

цього органу є суто технічна робота з організації виборчого процесу, а не обслуговування інтересів партій чи олігархічних кланів.

Демократичні та прозорі вибори – це можливість для здійснення вільної та паритетної політичної конкуренції. Законодавство, яке сприяє політичній корупції та консервації еліт і бюрократів, не дає можливостей для циркуляції еліт в країні. За таких умов реалізація реформ неможлива, оскільки влада завжди прагне зберегти своє панівне становище та перешкоджає приходу нових сил.

***Демократичні
та прозорі
вибори – запорука
політичної
конкуренції***

2. Економічна ситуація

Уряд планує здійснити до кінця 2014 року масштабну приватизацію і виручити від продажу державних часток 200 підприємств близько 30 млрд. грн.

Мінекономіки оприлюднило концепцію податкової реформи. При її розробці було враховано пропозиції громадських організацій, державних органів, бізнесу та міжнародних аудиторських компаній. Також НБУ оприлюднив концепцію банківської реформи до кінця 2020 року. Основний акцент – забезпечення стабільності банківської системи та відновлення до неї довіри з боку населення та бізнесу.

Уряд пропонує вирішити питання забезпечення газу шляхом скорочення споживання. В умовах нестабільного реверсного постачання пріоритетними напрямками для енергетичної політики мають бути нарощення внутрішнього видобутку, лібералізація ринку та реформування Нафтогазу.

2.1. Уряд планує масштабну приватизацію

До кінця 2014 року уряд планує здійснити приватизацію більше ніж 200 підприємств, отримавши в результаті близько 30 млрд. грн. Очікується, що отримані кошти стануть додатковим джерелом фінансування держбюджету.

Основну виручку повинен забезпечити продаж держпакетів акцій шести підприємств: Одеського припортового заводу, «Турбоатому», «Укрнафти», «Центренерго», «Сумихіпрому», Запорізького титано-магнієвого комбінату. Сумарно, за розрахунками чиновників, за них можна виручити більше 20 млрд. грн. Решту суми планують отримати від продажу більш ніж 190 компаній.

Найбільше коштів уряд планує виручити від продажу 50-відсоткового пакету акцій «Укрнафти», який попередньо оцінено у 8 млрд. грн. Враховуючи той факт, що 42% акцій компанії належить групі «Приват», основним претендентом на купівлю держпакету виступить саме вона.

Другим по ціні є Одеський припортовий завод (ОПЗ). 99,567% його акцій держава планує продати за 5-7 млрд. грн. Його неодноразово намагались приватизувати, починаючи з середини 2000-х років. Особлива перевага даного об'єкту – майже 100% пакет акцій, що мінімізує корпоративні конфлікти між акціонерами після купівлі.

Також уряд планує продати 99,995% акцій «Сумихіпрому». Торік на торги виставлялися невеликі міноритарні пакети, однак не були продані. Орієнтовна ціна – 400 млн. грн. Основні претенденти на актив - Фірташ і Коломойський.

За 51% державних акцій Запорізького титано-магнієвого комбінату (ЗТМК) можна отримати близько 1 млрд. грн. Нагадаємо, що торік власником 49% акцій компанії стала Group DF Дмитра Фірташа. Очікується, що за цей актив боротимуться Фірташ і Коломойський. У разі виграшу Коломойського можливе розгортання корпоративного конфлікту.

За оцінками ФДМУ, за 75,224% акцій «Турбоатома» можна буде виручити понад 5 млрд. грн. Переважна більшість продукції компанії постачається в Росію, що може знизити її привабливість в очах потенційного покупця. Також на продаж планується виставити

Приватизація як додаткове джерело наповнення бюджету

Навколо деяких об'єктів можливе розгортання корпоративних конфліктів

держпакети 19 енергопостачальних і енергогенеруючих компаній. Найбільш привабливим активом є «Центренерго», 78,29% акцій якого виставлені на продаж. Даний актив може викликати інтерес у груп Ахметова, Суркіса, Бабакова та в іноземних інвесторів, якщо вони наважаться зараз купувати активи в Україні.

Кошти від приватизації будуть спрямовані на фінансування дефіциту бюджету, що в цілому є логічним кроком, враховуючи недоступність інших джерел фінансування. Проте ініціатива здійснити масштабну приватизацію в умовах фактичного ведення війни на Сході України викликає певні сумніви, оскільки несприятлива ситуація в країні, загальний ризик країни і поганий захист прав власності негативно відобразяться як на ціні продажу підприємств, так і на готовності інвесторів (в першу чергу іноземних) купувати ці активи.

Приватизація в умовах війни негативно відобразиться на ціні активів

2.2. Мінекономіки оприлюднило проект податкової реформи

Міністерством економічного розвитку та торгівлі України разом з представниками робочої групи, до якої ввійшли представники громадських організацій, міжнародних аудиторських компаній та бізнесу, розробили та оприлюднили Концепцію податкової реформи, якою визначаються основні напрями та ключові елементи реформ. До них варто віднести зменшення кількості податків та зборів до восьми, запровадження диференційованої ставки ПДВ, скорочення єдиного соціального внеску (ЄСВ) з 36,77% до 18%, гармонізацію бухгалтерського та податкового обліку, стимулювання бюджетної децентралізації тощо.

Кількість податків можуть скоротити до восьми

Концепцією планується залишити в якості базових такі податки: на прибуток, на додану вартість, акцизний податок, ресурсний податок, податок на доходи фізичних осіб, податок на майно, фіксований сільськогосподарський податок і єдиний податок, який сплачують підприємці за спрощеною системою оподаткування.

Зменшення кількості податків, які сумарно генерують 2% доходів державного бюджету, позитивно вплине на податкове адміністрування. Наповнення бюджету буде відбуватися за рахунок розширення податкової бази. Відкритим залишається питання, на кого лягатиме податкове навантаження внаслідок таких змін.

Серед позитивних кроків спостерігається намагання держави налагодити відносини з платниками, зокрема шляхом зменшення тиску, покращення адміністрування податків. Концепцією передбачена часткова гармонізація бухгалтерського та податкового обліку до МСФЗ для великого бізнесу, яка сприятиме спрощенню складання податкової звітності підприємствами і підвищенню ефективності контролю органів податкової служби за додержанням податкового законодавства. Для малих і середніх підприємств передбачена розробка спрощеного порядку ведення бухгалтерського обліку. Концепцією також передбачено проведення податкової амністії з метою детінізації економіки, проте суть і механізм не деталізуються.

Концепція передбачає податкову амністію

Податок на прибуток пропонується сплачувати з нерозподіленого прибутку, що позитивно вплине на розвиток підприємництва та процес реінвестування доходів. Ризиком залишається наповнення державного бюджету в короткостроковому періоді.

Відчутними для платників податків будуть зміни, що

стосуються ПДВ і ЄСВ. Пропонується запровадити диференційовану ставку ПДВ, що полягає у зменшенні ставки при здійсненні розрахунків між платниками ПДВ до 7%, а при реалізації неплатникам ПДВ – до 17%. Дана норма не зовсім відповідає Європейській Директиві №2006/112/ЄС щодо спільної системи ПДВ, оскільки знижені ставки встановлюються для окремих груп товарів та послуг у ЄС, а не при регулюванні відносин між платниками і неплатниками ПДВ, як запропоновано в концепції. Запровадження змін щодо ПДВ фактично означають перехід до податку з продажів за ставкою 10%, що теоретично може призвести до зростання цін. Також може ускладнитися його адміністрування. Проте, зниження ставки при здійсненні розрахунків між платниками позитивно вплине на боротьбу з фіктивним ПДВ.

Зниження ставки позитивно вплине на боротьбу з фіктивним ПДВ

Скорочення ЄСВ з 37,6% до 18% на півроку для тих платників податку, які збільшать фонд оплати праці в два рази, є позитивним з точки зору боротьби з тіньовою заробітної платою в малому та середньому бізнесі. Впровадження даної ініціативи зменшить надходження приблизно на 2% з кожної зарплати, навіть незважаючи на підняття розміру заробітної плати вдвічі. З огляду на тривалий дефіцит Пенсійного фонду України, така ініціатива на даний момент є не зовсім доречною. Позитивним в системі соціального страхування є об'єднання всіх соціальних фондів в один, що полегшить адміністрування даного внеску і зменшить витрати на утримання цих фондів.

Пропозиція надання пільг у межах пріоритетів державної соціально-економічної політики є недостатньо ефективним з огляду на часті зміни цих пріоритетів і відсутність ефективного середньострокового бюджетного прогнозування.

Проблемним моментом є практична відсутність положень щодо реформування ПДФО й акцизного податку. Судячи з Концепції, пріоритетною ціллю реформи явно є не наближення податкової системи України до вимог Угоди про Асоціацію з ЄС. Тому існує висока ймовірність, що через декілька років потрібна буде нова податкова реформа з урахуванням вимог ЄС. Проте, найбільшим позитивом залишається сам процес підготовки Концепції, який відбувався з широким залученням зацікавлених сторін, у тому числі громадськості та бізнесу.

Через декілька років потрібна буде нова податкова реформа з урахуванням вимог ЄС

2.3. Нацбанк розробив концепцію банківської реформи

НБУ спільно з залученими експертами розробив проект Концепції реформи банківської системи України до 2020 року. На даному етапі триває збір пропозицій від банків щодо удосконалення концепції. Концепція спрямована на посилення стабільності вітчизняної банківської системи та відновлення до неї довіри як громадян, так і бізнесу.

В результаті реформування Національний банк стане мегарегулятором фінансової системи, який здійснюватиме пруденційний нагляд за ключовими фінансовими ринками країни. Передбачається, що кредитні спілки, бюро кредитних історій, ломбарди будуть переведені під контроль НБУ вже до кінця поточного року. Страхові компанії перейдуть під нагляд центрального банку до середини 2015 року, а Нацкомфінпослуг і Нацкомісія з цінних паперів

Нацбанк стане мегарегулятором фінансової системи

та фондового ринку – 2016 року. Крім того, в НБУ також планують зменшити свою мережу в 2014-2015 роках до п'яти-семи територіальних управлінь, а також скоротити кількість персоналу на третину.

Значна увага приділяється вирішенню проблеми стійкості банківської системи. З цією метою передбачено підвищення вимог до капіталізації банків. Зокрема, Нацбанк планує ініціювати збільшення нормативу мінімального регулятивного капіталу до 500 млн. грн. до 2018 року і до 750 млн. грн. до 2020 року. Крім того, буде запропоновано з 2015 року підвищити вимогу до мінімального статутного капіталу для нових банків до 750 млн. грн. з 120 млн. грн. на сьогоднішній день. Для системних банків вимоги до капіталу будуть вищими, проте вони матимуть право на першочергову підтримку. З цією метою планується створення спеціального фонду для рекапіталізації системних банків. Планується вдосконалити також механізм відновлення платоспроможності банків.

НБУ має намір працювати над здешевленням банківських позик, що є вкрай важливо для розвитку реального сектору економіки. Розробники стратегії планують, що реальні процентні ставки за депозитами будуть підтримуватись на рівні 3-4%, а за кредитами - на рівні 7-9%. НБУ також вживатиме заходів для зниження коливань процентних ставок у національній валюті та контролю банківських спредів.

З метою завчасного діагностування проблем банківського сектору планується проведення кожні два роки стрес-тестування банків.

Окремий блок заходів присвячений вирішенню питання роботи з проблемними активами. Планується розробити ефективний механізм реструктуризації заборгованості, посилити права кредиторів, вдосконалити законодавство про банкрутство та відчуження майна. Також концепцією передбачено створення банку проблемних активів. Відчуження та реалізація проблемної заборгованості на користь кредитора триватиме не більше трьох місяців.

Окремий блок документу присвячений зниженню структурних дисбалансів у банківському секторі. Ризики банків будуть знижуватися завдяки зменшенню частки валютних кредитів. Планується знизити частку валютних кредитів та депозитів в системі з 40-45% до 10-15% до 2020 року.

Нацбанк планує суттєво скоротити можливість дострокового зняття депозитів населенням. По суті, планується введення диференційованої системи вкладів для населення: з одних кошти дозволять знімати в будь-який час, а з інших – лише після закінчення терміну депозиту.

Окремий акцент зроблено на необхідності створення умов для залучення інституційних інвесторів, у тому числі лібералізації валютного регулювання.

Також приділяється увага покращенню якості корпоративного управління, розвитку безготівкових розрахунків і нових банківських технологій.

Запропонований Нацбанком проект концепції значною мірою враховує стандарти Базель III, які в 2019 стануть обов'язковими для всіх країн ЄС. Задля більш ефективної реалізації концепції було б корисно доповнити її часовими рамками по реалізації окремих

Значна увага приділяється посиленню стійкості банківської системи

Ставки по кредитах і депозитах будуть знижені

Буде зменшено частку валютних кредитів і депозитів

Концепція базується на стандартах Базель III

положень.

2.4. Енергетика: Курс на збільшення видобутку газу

Заяви уряду щодо реверсу газу з Європи в обсязі 10,5 млрд. м³ газу з серпня 2014 року до березня 2015 року є малоімовірними. За умови максимального завантаження існуючих реверсних потужностей Україна може отримати газ в обсязі близько 47 млн. м³/добу (з них 4 млн. м³/добу – з Польщі, до 16 млн. м³/добу – з Угорщини, до 27 млн. м³/добу – територією Словаччини з вересня 2014 року). Проте існує загроза, що у разі високого попиту на газ в Європі і нестачі енергетичного ресурсу під час опалювального сезону, реверсні постачання не буде здійснено в повному обсязі. Очікується, що ціна газу на спотовому ринку буде зростати, тому є висока ймовірність зупинки або зменшення обсягу реверсу через неприйнятну для українського ринку ціну.

Усвідомлюючи такі загрози, уряд допускає відновлення переговорів з Росією щодо закупівлі 6-7 млрд. м³ газу в 2014 році для того, щоб забезпечити опалювальний сезон. Але позиція Росії досі не змінилася і відновити постачання можливо за умов погашення заборгованості за спожитий газ (яка зросла до 5 млрд. 296 млн. доларів) та передоплати за майбутнє постачання. Тому, скоріше за все, домовленостей не буде досягнуто, а отже імпорт російського газу до України не буде відновлено.

Важливим шляхом вирішення енергетичного питання є максимальне сприяння власному видобутку газу, залучення інвестицій, реформування Нафтогазу (до 1 січня 2015 року), лібералізації енергетичного ринку та допуску на вітчизняний ринок компаній ЄС відповідно до міжнародних зобов'язань України. Водночас, упровадження особливого періоду в паливно-енергетичному комплексі відповідно до прийнятого законопроекту може зашкодити нарощенню українського видобутку, оскільки передбачає обов'язкове спрямування всього природного газу для задоволення потреб населення за встановленою урядом ціною, яка не завжди вигідна для виробника.

Нагадаємо, Кабінет Міністрів прийняв постанову про заходи щодо забезпечення населення, підприємств, установ і організацій природним газом до кінця опалювального сезону 2014-2015 рр. Споживання газу в осінньо-зимовий період 2014-2015 рр. має скласти 30,23 млрд. м³. Попит буде задоволено шляхом використання газу газовидобувних підприємств (13,5 млрд. м³), підземних сховищ (9,5 млрд. м³) та імпорту (7,23 млрд. м³). Передбачено скорочення використання природного газу промисловістю та підприємствами комунальної теплоенергетики на 30%, бюджетними організаціями – на 10%. Проте реалізація таких очікувань уряду, скоріше за все, буде досягнуто не за рахунок модернізації виробничого процесу, а скоріше через зниження обсягу виробництва промислової продукції.

Обсяги реверсу газу з Європи – завищені

Сприяння власному видобутку газу – важливий шлях вирішення енергетичного питання

3. Політична конкуренція

В інтересах багатьох політичних сил в Україні – зберегти змішану виборчу систему, оскільки наявність мажоритарних округів збільшує вірогідність потрапляння окремих депутатів у Парламент. Водночас пропорційна виборча система з відкритими списками та низьким прохідним бар'єром дозволить оновити склад політичних еліт в Україні.

У той же час представники парламентських фракцій й груп реалізують ініціативи, пов'язані з проведенням АТО. Вони розуміють, що до перебігу операції прикута увага всієї країни, а тому намагаються заробити політичний капітал на подібних кроках. Дії громадських активістів по підтримці військових є набагато масштабнішими та не містять піар-складової.

Громадські активісти намагаються створити механізми прямого впливу на владу, яка зробить її більш відповідальною. До цих ініціатив належить прийняття законопроекту про он-лайн петиції, процедура висловлення громадянами недовіри посадовцям і запровадження електронного голосування на виборах.

3.1. Політична еліта хоче зберегти стару виборчу систему

Можливість проведення дострокових парламентських виборів залишається дуже високою. Громадянське суспільство вимагає змін правил політичної гри й оновлення законодавчої гілки влади. З іншого боку, нинішня політична еліта прагне зберегти існуюче виборче законодавство і відтермінувати виборчу кампанію.

Змішана виборча система консервуватиме статус кво і збереже тісний зв'язок між політиками та бізнесом. Водночас пропорційна виборча система з відкритими списками дозволить виборцю впливати на те, які особистості представляють ту чи іншу партію. Крім того, це зменшить можливості для підкупу виборців, які особливо поширені при мажоритарній системі виборів і в умовах економічної кризи.

Депутати-мажоритарники зацікавлені в збереженні змішаної виборчої системи, яка дасть можливість поборотися за депутатський мандат на одномандатних виборчих округах. Чимало політиків, які обіймали міністерські, губернаторські та інші високі посади за часів Януковича, будуть намагатися потрапити до Парламенту. Крім того, крах Партії регіонів і КПУ залишив без політичного даху велику кількість бізнесменів, які ще не встигли розбудувати власні партійні проекти або ж в силу свого політичного бекграунду не змогли долучитися до вже існуючих.

Найбільшими парламентськими лобістами змішаної виборчої системи є Ігор Єремєєв і Володимир Литвин. Представники фракції Партії регіонів також підтримують цю виборчу систему, оскільки за партійними списками вже не вдасться повторити 30-відсотковий результат 2012 року.

Збереження старої виборчої системи може бути вигідне і для Президента. Це дасть можливість формувати парламентську більшість без участі фракцій за допомогою ситуативних союзів з числа окремих депутатів або партійних перебіжчиків. Скасування імперативного мандату та створення коаліції депутатів, а не фракцій, зокрема, передбачено у президентському варіанті змін до Конституції. Однак,

Змішана виборча система збереже статус кво

Найбільшими лобістами змішаної виборчої системи є Ігор Єремєєв і Володимир Литвин

збереження існуючої виборчої системи суперечить передвиборчій програмі Петра Порошенка і викличе роздратування суспільства.

3.2. Активність політиків у зоні АТО як елемент піару

Оскільки перебіг антитерористичної операції визначає інформаційний порядок денний в Україні, різні політичні сили не можуть нехтувати цим питанням. Деякі політичні партії намагаються активно допомагати тимчасово переміщеним особам, інші – забезпечують всім необхідним українську армію.

Одним з перших політиків, який не побоявся брати безпосередню участь у спеціальних операціях проти бойовиків, є Олег Ляшко. Це призводить до формування відповідної громадської думки про лідера Радикальної партії. Учасники АТО, які не є прихильниками цієї політичної сили, визнають вклад політика у забезпечення окремих підрозділів і те, що він не боїться перебувати у зоні бойових дій.

Діяльності добровольчих батальйонів активно сприяє команда Ігоря Коломойського. Також вони допомагають українським військовим, зокрема у питанні організації лікування поранених. Повідомлялося також про допомогу представників групи «Приват» при обміні полоненими із сепаратистами.

Ігор Єремєєв, один з лідерів депутатської групи «Суверенна європейська Україна», кілька разів відвідував зону АТО і навіть запропонував, щоб народні депутати взяли участь у військових зборах. Остання заява більше схожа на ура-патріотичний популізм.

Популістично виглядають також дії Юлії Тимошенко. Ще під час передвиборчої кампанії вона оголосила про створення Руху опору, проте жодних результатів ця ініціатива не принесла. Не більше як піар-акція сприймається здача Юлією Тимошенко крові для українських військових.

ВО «Свобода» наголошує на тому, що багато її активістів беруть участь у АТО як добровольці. 15 липня Олег Тягнибок заявив, що спецгрупі, в яку входять «свободівці», вдалося врятувати чотирьох військових зі збитого 14 липня українського АН-26.

У лавах добровольчих батальйонів проти бойовиків воюють також активісти «Правого сектору» та безпосередньо Дмитро Ярош.

У той же час надзвичайно велику допомогу українським військовим у плані забезпечення всім необхідним надають численні ініціативні групи волонтерів. Цілком можливо, що в результаті цієї роботи громадські активісти будуть об'єднуватися і у квазіполітичні проекти, зокрема для вирішення питань юридичного оформлення їх діяльності та лобювати легальну можливість підтримувати прями зв'язки з військовими на державному рівні.

3.3. Громадськість розробляє нові механізми впливу на владу

Втрата урядом часу у питанні проведення реформ викликає невдоволення суспільства. Розуміючи, що досвідчені політики навряд чи зможуть змінити існуючу систему, оскільки звикли працювати у ній, громадські активісти започатковують власні ініціативи. Ці об'єднання мають всі шанси перерости у партії нового зразка. Запорукою того, що нові сили потраплять у Парламент є зниження виборчого бар'єру та зміни в організації виборчого процесу, які усунуть можливості для

Олег Ляшко активно використовує АТО для збільшення рейтингу

Дії Юлії Тимошенко сповнені популізму

Громадські ініціативи можуть перерости у партії нового зразка

маніпуляцій результатами виборів.

Активісти також розробляють механізми впливу на політичний процес, які не потребуватимуть їх представництва у Парламенті. 15 липня 2014 року ініціатива «За відповідальну владу» спільно з Міжнародним центром перспективних досліджень презентувала законопроект про електронні петиції. Він передбачає, що пропозиції, за які впродовж 30 днів підписалися 0,5% громадян, які мають право голосу, - обов'язкові до розгляду органами влади. Це ліквідує монополію влади на формування порядку денного у Верховній Раді. Цей законопроект дозволяє налагодити діалог між громадянським суспільством і урядовцями та зменшує ризики соціальних вибухів чи масових протестів.

Наступним кроком ініціативи «За відповідальну владу» є реєстрація законопроектів «Про вотум недовіри посадовим особам», який дозволить громадянам звільняти посадовців своїм рішенням. Обидва законопроекти є прикладами прямої демократії в дії і збільшують участь громадськості у формуванні державної політики.

Ще одним способом активного залучення суспільства до політичного процесу є запровадження електронного голосування. Це дозволить зменшити витрати на організацію виборчого процесу, збільшити явку на виборах через залучення молоді та дещо вирішити проблему з організацією виборів на тимчасово окупованих землях чи у районах, де немає фізичної можливості організувати вибори.

***Активісти
розробляють
нові механізми
впливу на
політичний
процес у країні***